

Yedi İklim B1 ve B2 Türkçe Öğretim Setlerindeki Serbest Okuma Metinlerinin Görseller ile Bütünlüğünün İncelenmesi*

****Doç. Dr. Mesut GÜN**
Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi

*****Ahmet ÜNAL**
Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi

Öz. Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış setlerde modern ölçütler göz önünde bulundurulmalıdır. Bu ölçütlerden bir tanesi de metinlerle birlikte kullanılan görsellerdir. Dil öğretirken görseller önemli bir yere sahiptir ve öğrenmenin kalıcı hale gelmesine yardımcı olur.

Bu araştırmanın amacı, Yunus Emre Enstitüsü tarafından yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanmış olan Yedi İklim Türkçe Öğretim seti B1-B2 düzey ders kitaplarındaki görsellerle serbest okuma metinlerinin görsel bütünselliklerini incelemektir. Çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada verilerin toplamasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler, metnin içeriğini destekleyici görsel öğelerin kullanılması, görsel öğelerle metnin içeriğinin tutarlı olması, görsel öğelerin sayfa içerisine etkili biçimde yerleştirilmesi, görsel öğelerin teknik özellikler yönünden etkili açısından analiz edilerek yorumlanmıştır. Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim seti B1 ve B2 düzeyi araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmada söz konusu bu kitaptaki serbest okuma metinleriyle görsellerin ilişkileri incelenmek istenmiştir. Diğer bir deyişle Yedi İklim Türkçe Öğretim B1- B2 kitaplarındaki serbest okuma metinleriyle görsellerin bütünlük gösterip göstermedikleri incelenmiş ve birbirlerini ne oranda destekledikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Serbest Okuma Metinleri, Görsel Bütünlük.

Abstract. In sets prepared to teach Turkish to foreigners modern criteria should be considered. One of these criteria is visuals used with texts. Visuals have an important place in teaching language and help make learning permanent.

The aim of this research is to examine visual integrity of Yedi İklim Turkish Teaching set and B1-B2 level textbooks and free reading texts which are prepared by Yunus Emre institute to teach Turkish to foreigners. Qualitative research model was used in the study. In

the study, document analysis method was used to collect data. The collected data were analyzed and interpreted in terms of using the visual elements supporting the content of the text, consistency of the visual elements and the content of the text, placing the visual elements on the page effectively, and visual elements in terms of technical features. Yunus Emre Institute Yedi İklim Turkish Teaching set B1 and B2 level were included in the research. In this study, it is aimed to examine the relationship between free reading texts and visuals in this book. In other words, whether or not the visuals show integrity with the free reading texts in Yedi İklim Turkish Teaching B1-B2 books was examined and the extent to which they support each other was tried to be determined.

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, Yedi İklim Turkish Teaching set, Free Reading Texts, Visual Integrity.

*Bu makale 25-27 Haziran 2019 tarihlerinde Nevşehir’de düzenlenen Uluslararası 3. RESSCONGRESS’te sunulan aynı başlıklı sözlü bildirinin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

** Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Faculty Of Education, Department of Turkish Language, Nevşehir, Turkey; mesutgun07@gmail.com

*** Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences, Teaching Turkish to Foreigners, Nevşehir, Turkey; unal.ahmet50@hotmail.com

1. Giriş

Dil, düşünme ve iletişim aracı olarak insanın iletişim yeteneğini belirleyen, geçmişten bugüne her türlü bilgi, kültür ve tecrübeyi aktarmayı sağlayan en temel unsurdur. Dil, aynı zamanda anlama ve anlatma aracı olarak işlev görür. Dilin gelişmesi, zenginleşmesi, anlatım gücünün artması insanın da duyu ve düşünce bakımından da gelişmesi ve zenginleşmesi anlamına gelir. “Dil, sözlü ve yazılı olarak iletişimde kullandığımız, doğduğumuzda hazır bularak edinmeye başladığımız, doğrudan doğruya insana özgü, çok güçlü, büyümlü bir düzendir; düşünme ve düşünülene aktarma dizgesidir (Aksan 1999:13; Yıldız 2015).”

Dil öğretiminin vazgeçilmez unsurları arasında temel dil becerileri yer alır. Bu beceriler, anlama becerileri (dinleme, okuma) ve anlatma becerileri (konuşma, yazma) olarak isimlendirilir. Öğretim esnasında ve uygulamada bu beceriler için dinleme anlama, okuma anlama, yazılı anlatım ve sözlü anlatım denir. Bu becerilerden bireyin dinleme becerisinden sonra konuşma ve okuma becerisi gelişir.

Okuma, dil becerileri yanında zihin becerilerine de önemli katkılar sağlayan öğrenme alanıdır. Okuma ile alınan bilgiler zihinsel kavramlara çevrilmekte ve zihnimizde uzun süreli depolanmaktadır. Bu nedenle Türkçe öğretiminde okumaya ayrı bir önem verilmekte, düzenli ve sistemli çalışmalarla okuma becerilerini geliştirmeye çalışılmaktadır. (Güneş, 2014: 127) Okuma becerisi bilgi edinmenin önemli bir yoludur. Kişi çeşitli amaçlarla okuma serüvenine dahil olmaktadır.

Okuma öğretiminin amacı öğrencilerin ilgi, yetenek ve yabancı dil düzeylerine göre farklılık gösterebilir. Ortak amaçlar ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Doğru sürekli ve anlayarak okuma becerisini kazanmak.
- Sözcük hazinesini zenginleştirmek.
- Okumanın bilgi kazanmak yollarından biri olduğunu kavramak.
- Doğru, güzel dille yazılmış metinleri okuyarak anlatım gücünü geliştirmek.

- Okumayı zevkli bir alışkanlık haline getirmek. (Demirel, 2012: 110)

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma

AB ortak başvuru metni kapsamında yabancı dil öğretilmesi ve bu metnin standartları çerçevesinde temel dil becerilerinin gelişimi süreç içerisinde önemini artırmıştır. Yabancı dil öğretiminin temel ve önemli becerilerinden olan okuma becerisi diğer dil becerilerinin gelişimi açısından dilin kilidi konumundadır (Erdem, Gün, Şengün ve Şimşek, 2015).

Ortak Avrupa Çerçeve Programı'nın yapmış olduğu çalışmalarda ise, okuma etkinliğinin şu amaçları içerdiği belirtilmiştir:

- Genel olarak uyum sağlamak
- Bilgi ve kaynak çalışmaları kullanmak
- Öğrenmek
- Eğlenmek
- Metindeki ana düşüncüyü bulmak
- Metindeki özel bilgilere ulaşmak
- Ayrıntılı biçimde anlamak
- Örtük olan anlama ulaşmak

Yabancı dil öğrenenler için de okuma becerisinin çeşitli özel amaçlar vardır. Bunlar:

- Dil öğrenmek ve pekiştirmek.
- Dil girdisi sağlamak(inut).
- Okuma hızını artırmak.
- Yazma becerisine katkı sağlamak.
- Kelime öğrenmek.
- Dilin gerçek anlamda kullanıldığını görmek.
- Okuduğu metnin içeriğini görmek.
- Konu hakkında bilgi sahibi olmak.
- Kültürel farkındalık kazanmak.
- Dilsel gelişimine katkı sağlamak.
- Kişisel gelişimine katkı sağlamak.
- Hedef dile ait yaşam biçimleri ve dünya görüşleri hakkında bilgi sahibi olmak. (Bekleyen, 2015: 267)

Bu amaçlar doğrultusunda okuma eğitimi verilirken metinler araç konumundadır. Metinler sayesinde hedef dilin konuşulduğu topluma ait öğeler de bu sayede verilebilir. Hem toplum hakkında bilgi sahibi olmayı hem de gündelik hayat hakkında bilgi sahibi olmayı sağlar. Dil öğrenen bireyler bu metinlerle en çok yabancı dil olarak Türkçe öğretmen amacı ile hazırlanmış setlerde ulaşabilirler.

Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanan setlerde de okuma metinleri dil öğretimi açısından çok önemli bir yere sahiptir. Metinlerin içeriği kadar içeriğin yer verildiği sayfa yapısı, görsel öğeler, renk seçimi, metnin sayfadaki konumu gibi unsurlar da metne karşı tutumu ve anlamlandırma düzeylerinin etkilemektedir. Aynı zamanda

yabancılara Türkçe öğretirken faydalanılan setlerde kullanılan görseller kültür öğretimine katkı sağlamaktadır. Bölükbaş ve Keskin'e (2010) göre yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türk kültürünü içeren öğelerin ders ortamına aktarılması gerekmektedir. Bu da büyük çoğunlukla setler vasıtası ile olmaktadır.

Okuma Metinlerinde Görsel Kullanımı

Görselleştirme, bir metinde geçen olay, olgu ya da düşüncelerin çeşitli görseller yardımıyla dile getirilmesidir. Bu görseller hemen hemen tüm eğitim-öğretim araçlarında kullanılmaktadır (Batur 2010: 184). Yazılı ve görsel metnin bir arada kullanıldığı iletilerde, sözün imgenin gösterilenlerini tanımlamada önemli bir işlev üstlendiği bilinir" (Öztoğat, 1999: 140 Akt. Oymak 2018: 335). Dilsel olmayan görseller genel olarak öğrenim ve öğretim faaliyetlerinin birçok aşamasında kullanılmaktadır. Bunun yanında dil öğretiminde ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de sıklıkla kullanılmaktadır. Karmaşık bir yapıyı, bir metni somutlaştırması açısından önemlidir. Görsel içerikler temel dil becerilerinin geliştirilmesinde, dilin sosyal ve kültürel boyutlarının kavranmasında zengin içerikler sağlar ve öğrenme motivasyonunu artırır.

Bir görselden verim alınması için ve kullanılan görselin amacına ulaşması için metin ile bütünlüğünün olması gerekmektedir. Sözel metnin yanında yer verilen görsel metinle uygunluk, bütünlük, arz edecek bir şekilde düzenlenmiş olmazsa öğrenmenin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaz. Bu yüzden resmin metnin içeriğine göre hazırlanmış olması gerekir. Metinde bahsedilen kavramlar görselde de yer almalı ki öğrencilerin metinde geçen kavramları anlamaları, anlamlandırmalarına katkı sağlasın. Aksi takdirde birbirinden kopuk olan resim ile metnin yan yana olması öğrenme eylemine katkı sağlamaz.

Kalıcılığı sağlayan en önemli unsur, öğretim sırasında bireyin ilgi ve dikkatini öğrenilen konuya çekmedir. Öğretim sırasında bireye çok uyaranlı bir ortam sunulduğunda, öğrenilen bilginin kalıcılık süresi uzatılmış olmaktadır (Batur 2010: 180). İster tek başına isterse yazı ile birlikte kullanılsın, görsel elemanların öğrenmeye olan katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Resimlemeler, sayfa düzeninde görsel odak noktası oluşturarak, öğrencinin algısını yönlendirir. Ayrıca, tasarımda bütünlük ve denge sağlamak için resimleme kullanımına gidilir (Kaptan ve Kaptan 2005). Resimler ve resimlerin sanatsal nitelikleri öğrencinin okuma-anlama sürecine etki etmektedir. Duchastel'e, (1980 Akt. Sanalan, Sülün ve Çoban 2007: 39) göre görsel öğeler yedi farklı işlevde kullanılabilir:

a. Tanımlayıcı: Anlatılmakta olan nesnenin gerçekte nasıl görüldüğü ile ilgili bilgi verme amaçlı görsel öge.

b. Açıklayıcı: Basit açıklamanın daha ilerisinde, öğrenen üzerinde bir etki bırakma amacı güden görsel öge.

c. Yapılandırıcı: Bir bütünün parçalarını ve ilişkileri üzerine yoğunlaşan görsel öge.

d. İşlevsel: Öğrenenin bir sürecin ya da sistemin nasıl işlediğini anlamasını amaçlayan görsel öge.

e. Mantıksal-matematiksel: Matematiksel ilişkileri açıklamak için kullanılan şema, diyagram ve çizim gibi nesnelere.

f. Yönerge: Belli bir işlemler dizisini görselleştirmeyi amaçlayan öğeler.

g. Veri gösterimi: Verilerin görsel olarak sergilenmesini sağlayan grafikler vb. nesnelere.

Setler hazırlanırken çeşitli kurallar çerçevesi vardır ve bu kurallar ders kitabı standardizasyonu açısından önemlidir. Standardı oluşturmak adına Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın (TTKB) Ders Kitaplarını İnceleme ve Değerlendirilmesine yönelik yayınladığı yönetmelikte ders kitaplarında kullanılan görsellerin usulleri hakkında şu maddelere yer vermiştir:

- Aynı nesnenin farklı yerlerde kullanımında görsellerin boyutu açısından tutarlılık olmalıdır.
- Dikkat çekilmek istenen bölümler vurgulama teknikleri kullanılarak etkili bir biçimde tasarlanmalıdır.
- Görsel bütünlüğü bozacak gereksiz öge kullanımından kaçınılmalıdır.
- Görsel öğeler ait olduğu metin ile ilişkili olduğu sayfada kullanılmalıdır.
- Görsel öğeler okuma akışını engellemeyecek biçimde yerleştirilmelidir.
- Görsel öğelerde kullanılan figürlerin hareketleri gerçek durumu yansıtıcı nitelikte çizilmelidir. Örneğin oturmakta olan bir figürün, öğrencide oturuyor hissini uyandırması gerekir.
- Görsel öğelerde yer alan nesne ve figürler bilgi ve ayrıntılara ışık tutacak, benzerlik ve farklılıklara işaret edecek biçimde kullanılmalıdır.
- Görsel öğelerde yer alan nesne ve figürlerin renkleri önemli bilgi ve ayrıntılara ışık tutacak, benzerlik ve farklılıklara işaret edecek, estetik duygu uyandıracak biçimde kullanılmalıdır.
- Görseller (çizim, fotoğraf vb.) konunun niteliğine ve etkinliğin türüne bağlı olarak kitap bütününde tutarlı, bütünlük ve devamlılık ilişkisi içinde olmalıdır.
- Görseller anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak şekilde bütünlük içinde verilmeli, görseli oluşturan öğeler arasındaki ilişki öğrenmeyi kolaylaştıracak biçimde, etkili tasarlanmalıdır. Görsel öğeler gelişigüzel yerleştirilmemeli, yatay ve dikey olarak materyale eşit ağırlıkta dağıtılıp dengeli bir biçimde verilmelidir.
- Görseller anlaşılır olmalı ve yeterli düzeyde ayrıntı içermelidir.
- Görseller ışık kaynağına uygun şekilde çizilmeli, tonlama ve gölgelendirmede ışık kaynağının konumu göz önünde bulundurulmalıdır.
- Görseller kolay algılanabilecek büyüklükte olmalıdır.
- Görseller konunun niteliğine bağlı olarak gerçek durumları yansıtıcı nitelikte olmalıdır.
- Görseller metin ve diğer unsurlarla olan ilişkileri doğrultusunda yakınlık ilkesine uygun olarak verilmelidir. Birbiriyle ilişkili öğeler bir arada, birbiriyle ilişkili olmayan öğeler ise daha uzak verilerek karmaşıklığın önüne geçilmelidir.
- Görseller sayfa düzenine uygun şekilde yerleştirilmelidir.
- Görseller tartışmaya yol açmayacak şekilde tasarlanmalı, içerisinde yer alan öğeler belirgin olmalıdır.
- Görseller ve görsellerin içinde yer alan sözel/yazılı unsurlar okunabilir, belirgin ve anlaşılır olmalıdır.
- Görseller ve içinde kullanılan öğeler yüksek çözünürlük ve kalitede olmalıdır.
- Görseller verilmek istenen mesajı açık bir biçimde iletebilmelidir.
- Görsellerde anatomik bozukluklar olmamalıdır (Çizim, karikatür vb. görsellerde makul denge gözetilmelidir.).

- Görsellerde anlamayı kolaylaştıracak hizalama teknikleri kullanılmalıdır.
- Görsellerde canlılar vücut oran ölçülerine uygun olarak çizilmelidir (Ancak sanatsal yaratıcılık gereklilikleri bundan ayrı değerlendirilmelidir.).
- Görsellerde konunun niteliğine ve özelliğine uygun olarak öge eksikliği bulunmamalıdır.
- Görsellerde kullanılan ögeler konuya, gerçeğe ve güncelliğe uygun olarak konumlandırılmalıdır.
- Görsellerde simetrik denge ve asimetrik denge uygun şekilde kullanılmalıdır.
- Görsellerde yükseklik, genişlik ve derinlik özellikleri açısından perspektif hataları bulunmamalıdır.
- Görsellerdeki çizgiler amacına uygun kullanılmalıdır. Görsel ögelerin tasarımındaki çizgilerin genellikle yön duygusu için kullanılması, özel olarak ise örneğin eğik kıvrımlı çizgilerin hareket duygusu için, yatay çizgilerin dinginlik için, dikey çizgilerin de kesinlik ve yönerge ifadesi için kullanılması esas alınmalıdır.
- Görsellerdeki renk çeşitliliğinde aşırıya kaçılmamalıdır.
- Görsellerin özelliğine göre çeşitli teknikler kullanılarak görsele üç boyut kazandırılmalı ve gerçeklik hissi uyandırılmalıdır.
- Görsellerin seçiminde yakından uzağa ilkesi gözetilmeli, konunun niteliğine bağlı olarak varsa ülkemizden örneklere öncelik verilmelidir.
- İçerik öğrenmeyi destekleyecek sayıda, amaca hizmet eder nitelikte ve metinle bütünlük oluşturacak çeşitlilikte görsellerle zenginleştirilmelidir.
- İçerikte kullanılan görsel ögeler yakın çevreden uzak çevreye ve yakın zamandan uzak zamana doğru gidecek şekilde verilmelidir.
- İçerikte kullanılan simge, sembol, uyarı vb. ögelerin güncel şekli kullanılmalıdır.
- Karakterler zaman ve mekâna uygun olmalıdır.
- Kıyafetler zaman, mekân ve karakterlere uygun olmalıdır.
- Konunun niteliğine bağlı olarak tekrar edilmesi gereken görseller dışında görsel tekrardan kaçınılarak çeşitlilik sağlanmalıdır.
- Nesne ve varlıklar birbirlerine göre oran ve orantı bakımından uygun bir şekilde verilmelidir.
- Nesnelerin göze olan uzaklığına ve yakınlığına, göz hizasından aşağıda ve yukarıda oluşuna göre çizgi, yüzey, renk değişikliklerini yansıtan ölçü ve oranlar doğru kullanılmalıdır.
- Renkler net, canlı ve yüksek çözünürlükte kullanılmalıdır.
- Renkler öğrenmeye katkı sağlayacak şekilde dikkat çekici olmalıdır.
- Sayfa tasarımında ve görsellerde estetiğin sağlanması için renk, biçim, şekil, çizgi, doku, simetri, perspektif, netlik, oran, ışık, atmosfer, uyum, denge, ritim ve kompozisyon gibi özellikler etkin bir biçimde kullanılmalıdır.
- Sayfalarda kullanılan arka plan rengi ile sözel/yazılı ve görsel unsurların renklendirmesinde okumayı ve algılamayı kolaylaştıracak bir tasarım tercih edilmelidir.
- Sayfalardaki ögeler (başlıklar, paragraflar, görseller vb.) sistematik bir bütünlüğe sahip olmalıdır. Örneğin ana ve alt başlıkların punto, renk ve yazı tipi vb. özellikleri metinden ayırt edilecek ve konuyu toparlayacak şekilde bir sistematik içinde düzenlenmelidir.

- Tasarım öğeleri konunun niteliğine göre güncel, ilişkili zaman veya mekânla uyumlu, reel gerçeklikle mutabık, ilgili disiplin yahut sanatsal akım çerçevesinde geçerli olmalıdır
- Tasarımda kullanılan görsel öğeler tarafsızlık ilkesi gözetilerek oluşturulmalıdır.
- Varlık ve nesnelere gerçeğine uygun bir şekilde renklendirilmelidir. Örneğin lacivert renkli bir sandalye tasarlanabilir ancak mor renkli bir elma gerçeğine uygun olmadığı için kullanılmamalıdır (Sanatsal yaratıcılık gereklilikleri ayrı değerlendirilmelidir.).

Okuma Metinlerinde Kullanılan Renk Unsuru

Renk, görsel bütünlüğün sağlanması açısından önemli bir eleman olduğu gibi, grafik iletişimin sağlanmasına da katkıda bulunur. Kitap tasarımlarında gereğinden fazla ve bilinçsiz renk kullanımı karmaşık görsel yapı oluşturmaktadır. Rengin, çocuk psikolojisi üzerindeki etkileri ve içerdiği anlamlar, kitap tasarımlamada düşünülmemektedir. Soğuk renkler uzaklık ve derinlik etkisi yaratır. Sıcak renkler izleyeni neşelendirir, daha dikkat çekicidir (Kaptan ve Kaptan 2005).

Renkler üzerine yapılan araştırmalar sonucunda bazı kalıplara ulaşmak olanaklı hale gelmiştir. Metin içinde renklerin bulunması kullanımı, okuyucuların tercih ettiği bir durumdur ve renkler öğrenmede yardımcı olmaktadır. İpuçları verme konusunda da çeşitli renklerin kullanımı, tek renkli materyallere oranla daha etkili sonuçlar ortaya koymaktadır (Schwier&Misanchuk, 1993 Akt. Ünal ve Şimşek 2000: 217).

Kullanılan renk sayısı, metni okuyanların kafasını karıştırmadıkça ve tutarlı kullanıldığı sürece artırılabilir; fakat genel olarak renk sayısının dördü geçmemesine dikkat edilmelidir (Şimşek, 1999 Akt. Ünal ve Şimşek 2000: 217). Çok fazla renk kullanımı metinde verilmek istenen noktalarının daha az dikkat çekmesine ve verilmek istenen etkiyi azaltacağı unutulmamalıdır. Bu nedenle, aşırı renk kullanımından özenle kaçınılmalıdır.

Basılı materyallerde bazı renk kombinasyonları okunabilirlik açısından daha elverişlidir. Örneğin; sarı ya da beyaz sayfa üzerinde siyah yazı rengi genellikle tercih edilen bir bileşim iken, kırmızı renk daha az tercih edilmektedir. Gri üzerine kahverengi de okunabilirlik açısından uygun bir bileşimdir (Jonassen, 1996; Schwier&Misanchuk, 1993 Akt. Ünal ve Şimşek 2000: 217).

Batur ve Gülerler' e (2013) göre farklı renklerin özellikle okuduğunu anlama konusundaki etkisine bakıldığında şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır: kırmızı yazılı beyaz zeminde okuma etkinliği yapan öğrencilerin diğer renklere göre daha yüksek puan alırken, sarı zeminli siyah yazılı okuma etkinliğini yapan öğrencilere göre düşük puan aldıkları görülmüştür. Beyaz zeminli yeşil yazılı metni okuyan öğrenciler en düşük düzeyde, beyaz zeminli mavi yazılı metni okuyan öğrenciler ise okuduğunu anlamada en yüksek düzeyde puan aldıkları görülmüştür.

2. Yöntem

Araştırmada verilerin toplamasında doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi yöntemi, araştırmanın amacına yönelik kaynaklara ulaşmada ve elde edilecek verilerin tespit edilmesinde kullanılır (Çepni, 2007: 76 Akt. Kılıç, Erdem, Gün, Çağdaş). Bu araştırmada Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe Öğretim seti B1 ve B2 düzeyi araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmada söz konusu bu kitaptaki serbest okuma

metinleriyle görsellerin ilişkileri incelenmek istenmiştir. Diğer bir deyişle Yedi İklim Türkçe Öğretim B1- B2 kitaplarındaki serbest okuma metinleriyle görsellerin bütünlük gösterip göstermedikleri çalışmada ifade edilen (Görsel türleri, Talim Terbiye Kurulu Ölçütleri ve Renk Seçimi Unsurları) ölçütlere göre incelenmiş ve birbirlerini ne oranda destekledikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli/ Deseni

Çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları, geniş kitlelerin görüşlerini özelliklerini betimlemeyi hedefleyen araştırmalardır. Bu tür araştırmalar, daha çok “ne, nerede, ne zaman, hangi sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl” gibi soruların cevaplandırılmasına olanak tanır. “Neden” sorusunun gerçek cevaplarının bulunmasında ise bu denli güçlü değildir (Büyüköztürk, 2014: 177).

2.2. Evren-Örneklem/Çalışma Grubu/ İncelenen Dokümanlar

Araştırmada kullanılan Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim Türkçe Öğretimi seti incelenmiştir. Bu set yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sıklıkla kullanıldığı için tercih edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması/Süreç

Çalışma için seçilen veri toplama teknikleri ve varsa veri toplama araçları açıklanmalıdır.

Çalışma için veri toplama öncesi ilk olarak ders kitabı hazırlamada kullanılan ölçütler, uyulması gereken kurallar görsel öğelerin kullanımı ve sınırlılıkları gibi konularda araştırmalar yapıldı. Daha sonra incelenen setteki serbest okuma metinleri tespit edildi ve elde edilen ölçütler çerçevesinde tek tek değerlendirmesi yapıldı.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada ölçüt belirlemek adına Talim Terbiye kurulunun ölçütleri kullanılmıştır. bu ölçütlerden görseller ile ilgili olanlar maddeler şeklinde çalışmaya dahil edilmiştir. Görsellerin metin ile bütünlüğü bu aşamada yer verilen ölçütler çerçevesinde analiz edilmiştir.

3. Bulgular

Tablo 1. Yedi İklim Türkçe Öğretim B1 Seti Serbest Okuma Metinleri İle İlgili Bulgular

Metin Adı	Yer Aldığı Ünite	Bulunduğu Sayfa
Tellal	Haberin Var mı?	24
Tercüman-ı Ahval	Yorumlar ve Görüşler	44
Türklerde Kitap Ciltleme Sanatı	Eğitim	66
Ömrün Garanti Belgesi Var mı?	Gelin Tanış Olalım	88
Aşık Veysel Şatıroğlu	Engelleri Kaldıralım	106
Türk Toplumunda Rüya	Kurgu	126

Bir Yastıkta Kocamak	Kutlama	146
Türk Sinemasının Unutulmaz ikilisi	Ömür Dediğin	166

Münir Özkul - Adile Naşit
1.Ünite: Haberin Var Mı?
Metin Başlığı: Tellal

Metnin geçtiği “Haberin Var Mı?” adlı ünite basın, sosyal medya, haberleşme, iletişim araçları, teknoloji gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “Tellal” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler nitelikte eski ile yeni karşılaştırma yapmıştır.

Metnin zemininde eski, orta kısımdan iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

Görsel olarak tellal illüstrasyon edilmiştir. İşlevi açısından bakıldığında tanımlayıcı görsel kullanılmıştır. Tanımlayıcı görsellerde anlatılmakta olan nesnenin gerçekte nasıl görüldüğü hakkında bilgi vermektir. Böylece metnin anlatmak istediği ‘Tellal’ kavramı somutlaştırılmış ve kalıcı öğrenmeye katkı sağlamıştır.

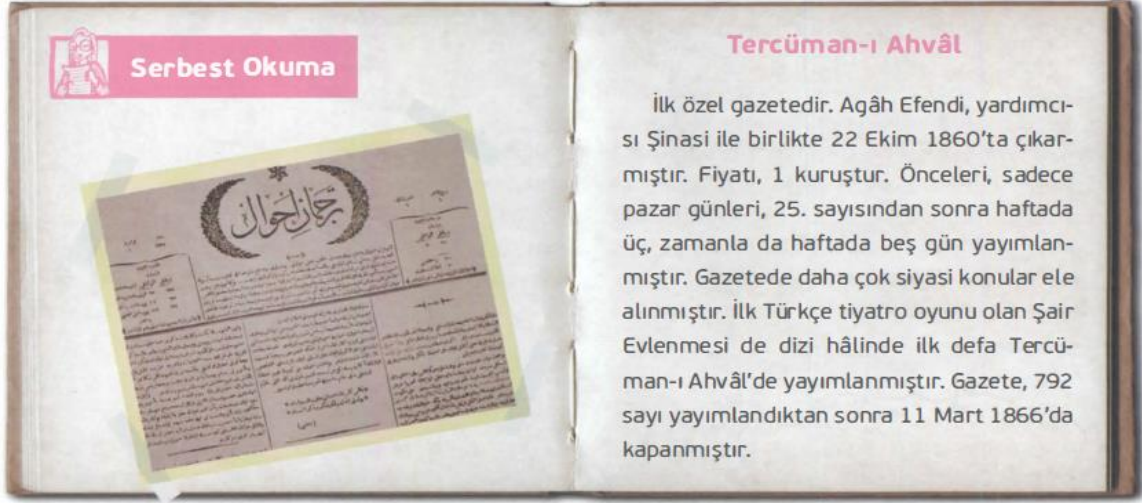
Metnin içeriğine bakıldığında devlet adamlarının halka haber iletme yollarının günümüzdeki hali ve geçmişte nasıl yapıldığı ile ilgilidir. Ancak görselde sadece geçmişteki şekli gösterilmiştir. İki durumunda resmedilmesi kavramayı ve somutlaştırmayı olumlu yönde etki edeceği düşünülmektedir. Metinde anlatılan zamanla görseldeki karakter uyum içerisinde.

Metinle birlikte verilen görseldeki renk kullanımına bakıldığında vurgulanmak istenen tellak kavramı kırmızı, kahverengi, turuncu renkleri ile görselleştirilmiştir. Ağırlıkta sıcak renk kullanımı görseli daha dikkat çekici olmasını sağlamıştır. Görsellerin metne en önemli katkısı, metnin anlaşılmasını kolaylaştırmaktır. Türkçeyi yeni öğrenen kişiler söz konusu metnin içeriğini görsel yardımıyla daha kolay kavrayabilirler.

Metnin resme göre konumunun uygun olduğu söylenebilir. Görsel sayfa düzenine göre uygun yerleştirilmiştir.

Görsel gerçeğe daha uygun resmedilerek, görsel zemini renklendirilerek, görselin geçtiği ortam daha ayrıntılı resmedilerek anlatılmak istenen kavram daha net bir şekilde verilebilirdi. Şekil itibarıyla bakıldığında yükseklik, genişlik ve derinlik özellikleri açısından perspektif hataları göze çarpmaktadır.

2.Ünite: Yorumlar ve Görüşler Metin Başlığı: Tercüman-ı Ahval

Metnin geçtiği “Yorumlar ve Görüşler” adlı ünite iş başvurusu, sanat, buluşma, haber, gazete gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “Tercüman-ı Ahval” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir ve ilk özel gazetemizin sahipleri, içeriği ve yayın serüveni hakkında bilgi vermiştir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Defterin sağ tarafında metin sol tarafında görsel yer almaktadır. Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

Görsel olarak Tercüman-ı Ahval gazetesinin bir sayısı verilmiştir. İşlevi açısından bakıldığında tanımlayıcı görsel kullanılmıştır.

Metnin içeriğinde gazetenin Osmanlı Türkçesi ile yazıldığı hakkında bilgi yoktur. Ancak bahsedilen gazete Osmanlı harfleri ile yazıldığı için kafa karışıklığına sebep olabilir. Bunun için metinde bu konuda bilgi verilebilir, öğrencilerde bu noktanın aydınlatılması sağlanabilirdi.

Metinle birlikte verilen görseldeki renk kullanımına bakıldığında gazetenin özgün rengi kullanılmış fotoğraf olarak olduğu gibi verilmiştir. Bu durum da görselin gerçeğe uygunluğu açısından olumlu bakış açısı sağlamaktadır.

Görsel sayfa düzenine göre uygun olduğu söylenemez. Gazete görseli kenarlarından deftere yapıştırılmış nostaljik bir fotoğraf olarak sola yatık bir şekilde verilmiş ve asimetrik bir denge elde edilmek istenmiş ancak sayfa düzenine bakıldığında görsel iğreti durmaktadır ve TTKB'nin “Sayfalardaki öğeler (başlıklar, paragraflar, görseller vb.) sistematik bir bütünlüğe sahip olmalıdır.” Hususuna ters düşmektedir. Ayrıca fotoğrafın sol alt köşesi dışarı taşmış ve görsel olarak rahatsızlığa sebebiyet vermiştir.

3.Ünite: Eğitim

Metin Başlığı: Türklerde Kitap Ciltleme Sanatı

Metnin geçtiği ‘‘Eğitim’’ adlı ünite kazanmak, kayıt yaptırmak, kitap ve kitap okumak gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan ‘‘Türklerde Kitap Ciltleme Sanatı’’ adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Defterin sağ tarafında metin sol tarafında görsellere yer verilmiştir. Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik ve okunabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

Metinden hareketle görsel olarak üç tane fotoğraf kullanılmıştır. İlk iki fotoğraf kitap ciltlemesi yapan (mücellit) bir kadın ve bir erkeği kolaj olarak birlikte vermiştir. Diğer görsel ise ciltleme yapma aşamasında çekilmiş bir fotoğraftır. İşlevi açısından bakıldığında tanımlayıcı görsel kullanıldığı kısmen söylenebilir.

Metin ile görsele bütünlüğüne bakıldığında metinde anlatılanla görselede yer verilenler birbirine uyumlu değildir. Çünkü metinde kitap ciltleme sanatının tarihi seyri anlatılmıştır. Ciltleme işinin fiile dönüşmüş hali hakkında ve ciltleme yaparken hangi malzemelerin kullanılacağına dair bir bilgi yoktur. Bu yönü ile metinle görsel tam olarak bütünlük içerisinde değildir.

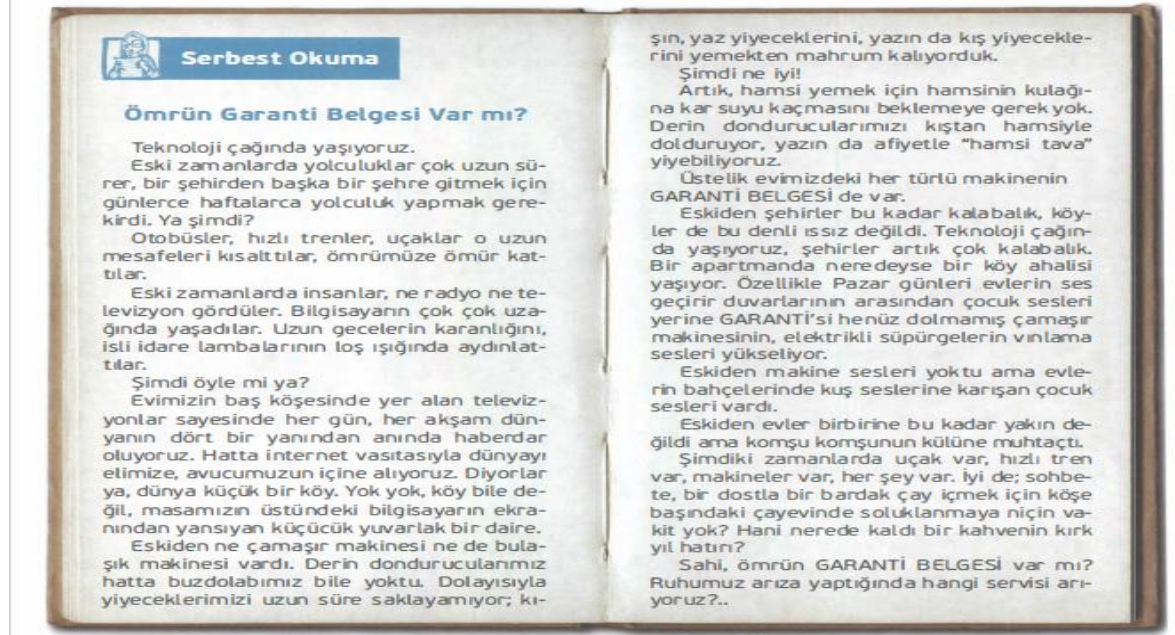
Verilen görseledeki renk kullanımına bakıldığında genellikle soğuk renkler kullanılmıştır. Bu durum da okuma esnasında metne ve metinde anlatılanlara verme odaklanmayı olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. İncelenen çalışmalarda (Kaptan &Kaptan 2005, Ünal & Şimşek 2000, Batur & Gülerer 2013) sıcak renklerin okuma esnasında daha dikkat çekici olduğu söylenmektedir.

Görsel sayfa düzenine göre uygun olduğu söylenemez. Üst taraftaki görsel sola hafif sola yatık olarak verilmiştir. Oysaki görselede düz bir zeminde ciltleme işi yapan insanlar verilmiştir. Görselin bu şekilde olması anlamsal açıdan olumsuzluk meydana getirmektedir. Alt kısımdaki görsel ise çok küçük bir açı ile sağa yatık verilmiştir. Sayfanın tamamı, metin göre konumu, iki görselin birbirine göre konumu ile bütüncül bakıldığında uyumsuzluk göze çarpmakta ve estetik açıdan rahatsız etmektedir. Asimetrik

bir denge elde edilmek istenmiş ancak sayfa düzenine bakıldığında görseller uyumsuz durmaktadır. Bu yönü ile TTKB'nin "Sayfalardaki ögeler (başlıklar, paragraflar, görseller vb.) sistematik bir bütünlüğe sahip olmalıdır ve görseller anlamayı ve yorumlamayı kolaylaştıracak şekilde bütünlük içinde verilmeli, görseli oluşturan ögeler arasındaki ilişki öğrenmeyi kolaylaştıracak biçimde, etkili tasarlanmalıdır. Görsel ögeler gelişigüzel yerleştirilmemeli, yatay ve dikey olarak materyale eşit ağırlıkta dağıtılıp dengeli bir biçimde verilmelidir." maddelerine ters düşmektedir.

4.Ünite: Gelin Tanış Olalım

Metin Başlığı: Ömrün Garanti Belgesi Var mı?

Metnin geçtiği "Gelin Tanış Olalım" adlı ünite ev, eşya, kurs, belge, yasa, garanti belgesi gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan "Ömrün Garanti Belgesi Var mı?" adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Defterin her iki yanında da metin vardır, görsele yer verilmemiştir. Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik ve okunabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

Metinde görsel kullanılmamış ancak anlatılmak istenen "garanti" kavramı büyük harflerle yazılarak o şekilde dikkat çekilmek istenmiştir.

5.Ünite: Engelleri Kaldırılm

Metin Başlığı: Aşık Veysel ŞATIROĞLU

Metnin geçtiği “Engelleri Kaldırılm” adlı ünite görgü kurallarını bilme, işaret levhalarını okuyabilme, yaşam, saygı, hoşgörü gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “Aşık Veysel ŞATIROĞLU” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Veysel’in doğum ve ölüm yılları, hayatı, şairlik serüveni, sanat anlayışı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Defterin sağ tarafında metin sol tarafında görsellere yer verilmiştir. Görsel olarak üst tarafta Aşık Veysel’in siyah-beyaz fotoğrafı alt tarafta ise Veysel’in heykelinin fotoğrafı bulunmaktadır. Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik ve okunabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

İşlevi açısından bakıldığında görsel türü olarak açıklayıcı görsel kullanıldığı söylenebilir. Açıklayıcı görsel, basit açıklamanın dışında öğrenende etki bırakmayı amaçlar.

Görseller şekil itibariyle sayfaya asimetrik olarak yerleştirilmiştir. Böyle yaparak muhtemelen dikkati görsellere yoğunlaştırmak amaçlanmaktadır. Ama okur gözüyle bakıldığında daha çok karmaşa gibi görünen bir tablo ortaya çıkmaktadır. Ayrıca metin ile alakalı olarak daha işlevsel fotoğraflar seçilerek Aşık Veysel ŞATIROĞLU’nun zihinlerde daha gerçekçi görüntüsü oluşturulabilirdi. TTKB’nin “Görsellerde kullanılan öğeler konuya, gerçeğe ve güncelliğe uygun olarak konumlandırılmalıdır.” hususu ile tam olarak örtüşmemektedir.

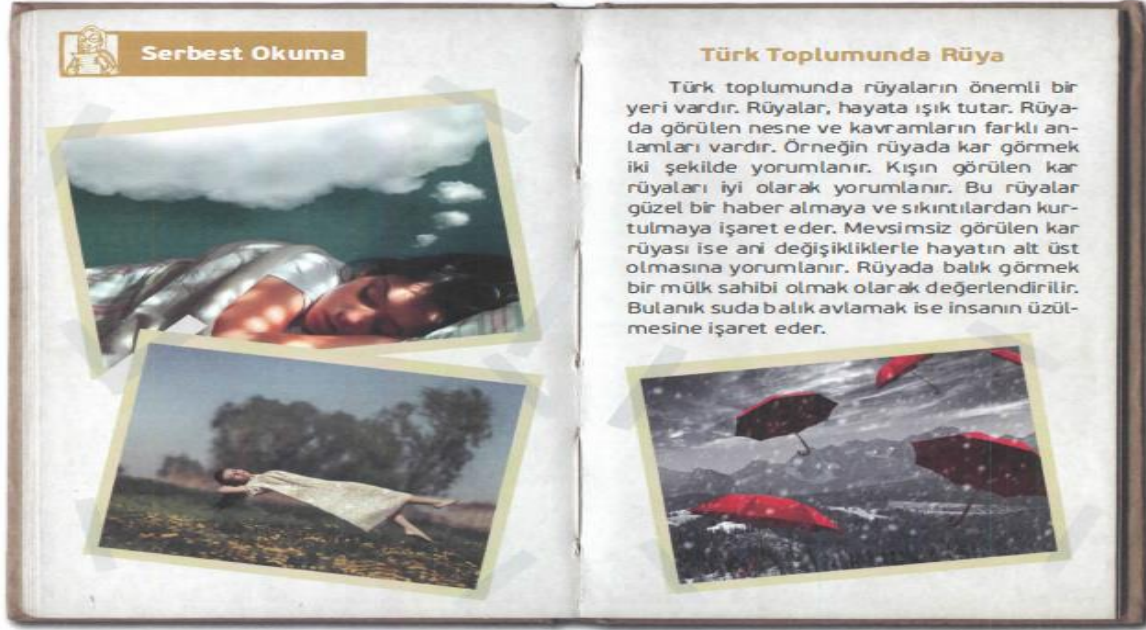
Renk olarak incelendiğinde metinde bahsedilen sanatçının yaşadığı dönemi göz önünde bulundurarak mevcut fotoğraflarının tamamı siyah-beyazdır. Bu nedenle soğuk sıcak renk değerlendirmesini bu görseller üzerinde yapılamamıştır.

Alt kısımdaki görselde heykel fotoğrafı kullanılmıştır. Bu fotoğraf doğrudan görsel açıdan incelendiğinde sönük ve puslu görünmektedir. Kitaplarda yer alan fotoğraflar

çözünürlük olarak daha yüksek ve daha kaliteli olmalıdır. Görseller sayfaya gelişigüzel yerleştirilmemeli, yatay ve dikey olarak materyale eşit ağırlıkta dağıtılıp dengeli bir biçimde dağıtılmalıdır.

6.Ünite: Kurgu

Metin Başlığı: Türk Toplumunda Rüya

Metnin geçtiği “Kurgu” adlı ünite kamusal alanlarda ikili konuşmalar yapma, alışveriş yapma, sinema, bilet, görüşme ve rüya gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “Türk Kültüründe Rüya” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metin Türk toplumunda rüyanın önemi, rüyaların yorumu ve örnek bir yorumdan oluşmaktadır.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Defterin sağ üst tarafında metnin hemen altında bir adet görsel, sol tarafında da iki adet görsele yer verilmiştir. Metnin altındaki görsele kar fırtınalı bir kar yağış sahnesi ve uçuşan şemsiyelerin olduğu bir görsel, sayfanın sol tarafında ise uyuyan bir kız çocuğu, onun hemen altında ise çiçeklerin üzerinde boşlukta uyuyan bir insan fotoğrafı yer almaktadır.

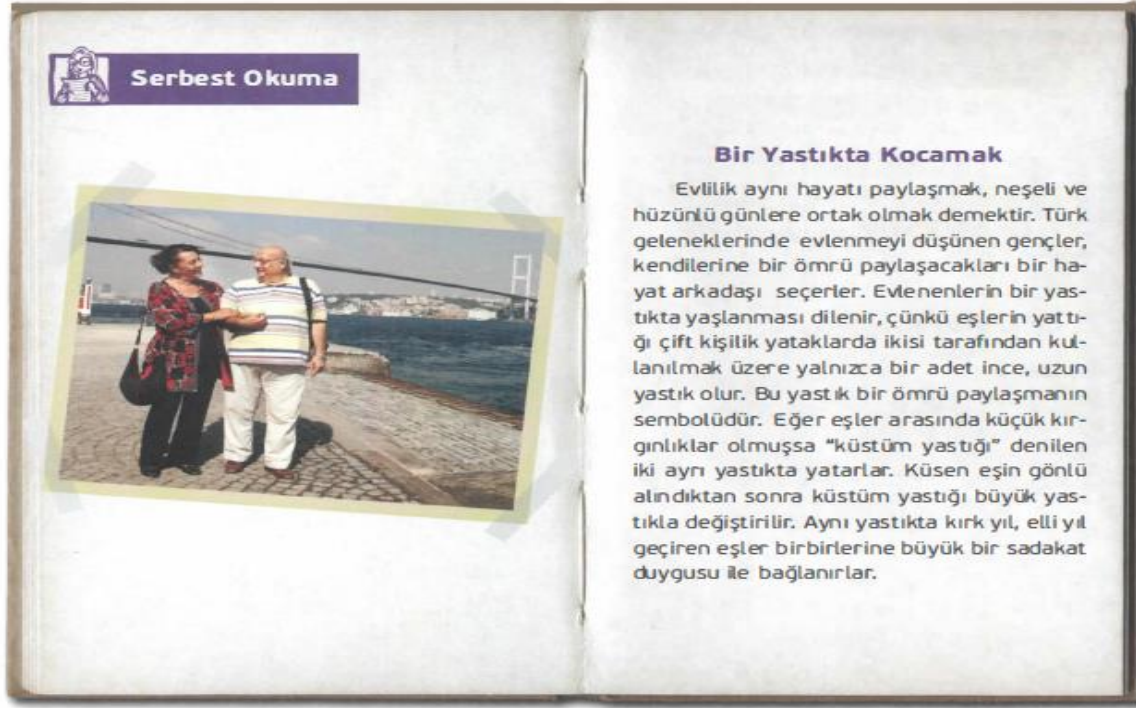
Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik ve okunabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

Görseller işlev olarak açıklayıcı görevde kullanılmıştır. Görsellerin öğrencilerde estetik olarak güzellik duygusu uyandırması çok önemli bir durumdur. Bu görseller de hem estetik uygu uyandırmak amacıyla hem de bahsedilen kavram ile ilgili olarak zihinde karşılık oluşturmak amacıyla kullanıldığı düşünülmektedir. Metinde geçen rüya, soyut bir kavram olduğu için görseller kavramı somutlaştırmak ve zihinde kalıcılığı sağlamak için kullanılmıştır. Metin ile görsellerin bütünlüğü incelendiğinde uygunluk göstermektedir. Görseller hayali unsurlar içermektedir. Metnin altındaki görsel metin içerisinde geçen rüyada görülen kar kelimesine uygun olarak görselleştirilmiş, sol üstteki görsel uyuyan çocuğun kafasında beliren bulut şeklinde konuşma balonu rüya kavramını anlatmak için

kullanılan bir görseldir. Sol tarafın alt kısmında bulunan görsel ise yine hayali ögeler barındırmakta ve rüya ve kurgu kavramlarını zihinde canlandırmaktadır. Görsellerde sıcak- kırmızı, turuncu, sarı- renklerle soğuk – yeşil, mavi, mor- birlikte kullanılmıştır. Renklerin kullanımı, görsel seçimi ve görselin kalitesi metinle bütünlük göstermektedir.

7.Ünite: Kutlama

Metin Başlığı: Bir Yastıkta Kocamak

Metnin geçtiği ‘‘Kutlama’’ adlı ünite kutlamalarla ilgili kavramları öğrenme, tebrik etme, adet ve geleneklerle ilgili genel kavramlar, düğün, şölen, davet gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan ‘‘Bir Yastıkta Kocamak’’ adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk toplumunda sıklıkla kullanılan bir yastıkta kocamak deyimini açıklanmaktadır.

Metnin zemininde eski, orta kısımdan iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Defterin sağ metin bulunmaktadır. Sol tarafında bir adet görsele yer verilmiştir. Sol tarafta ise sahilde kol kola yürüyen yaşlı bir çiftin fotoğrafı yer almaktadır.

Görsel işlevsel bakımdan açıklayıcıdır. Metinde geçen eş ve sadakat kavramlarını daha kalıcı hale getirmek için kullanılmıştır. Metinle görsel bütünlüğü olarak birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir. Metinde eşler arasındaki ilişkiyi, muhabbeti anlatıyor almasından dolayı görselde de eşler muhabbet içerisinde. Bu yönü ile birbirini destekliyor. Ayrıca Türk kültürünü anlatıyor olması ve boğaz manzaralı, ülkemizi yansıtan bir fotoğrafa yer vermesi de Türkçeyi öğrenen yabancı için dikkat çekici olacaktır. Ayrıca fotoğraftaki kişilerin tanınmış olması ve öğrencilerin görmüş olma olasılığı da dikkat çekici bir özelliktir.

Görselin sayfaya sağa yatık bir şekilde konumlandırılmıştır. Fotoğraf albümüne yapılandırılmış bir fotoğraf gibi kenarlarında bantla tutturulmuş görüntüsü verilmiştir.

Fotoğrafın sayfadan taşmadan konumlandırılması olumlu algı oluşturmaktadır ve görsel zevk uyandırmaktadır.

8.Ünite: Ömür Dediğin

Metin Başlığı: Türk Sinemasının Unutulmaz İkilişi Münir Özkul- Adile Naşit

Metnin geçtiği “Ömür Dediğin” adlı ünite halk hikayeleri ile ilgili temel söz ve kavramlar, başarıya ulaşmak ile ilgili temel söz ve fiiller, kişisel başarı ile temel söz ve kalıplar, aşk, başarı, çalışma ve yetenek gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “Türk Sinemasının Unutulmaz İkilişi Münir Özkul- Adile Naşit” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk toplumunda ve sinemasında yer etmiş önemli iki oyuncusunun hakkında bilgi vermiştir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Sol üst tarafta Münir Özkul ile Adile Naşit’in olduğu bir fotoğraf bulunmaktadır ve hemen altında da metin başlamaktadır. Defter sayfasının sağında da üst kısımda “Neşeli Günler” filminde yer alan bir fotoğraf verilmiş hemen altında mise metin devam etmiştir.

Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik ve okunabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

Görsellerin sayfaya konumlandırılmasında bariz hatalar göze çarpmaktadır. Özellikle sayfanın sağ tarafında bulunan görsel, arka fon olarak kullanılan defterin ortasına kadar gelerek görsellik olarak göze hitap etmeyen bir görüntü oluşturmaktadır. Bu hali ile simetrik veya asimetrik dengenin dışına çıkmıştır.

Görseller işlev olarak açıklayıcı görevde kullanılmıştır. Bir öğeyi zihinde daha kalıcı hale getirmek için bu işlevde görsel kullanıldığı düşünülmektedir.

Metin içeriği ile görsellerin bütünlüğü uyumlu görülmektedir. Metinde usta iki oyuncunun sıklıkla canlandırdığı rollerden bahsedilmiş ve görsellerde de bu rolleri oynadıkları filmlere ait fotoğraflar sunulmuştur. Fotoğraflar okuyucunun dikkatini çekme açısından ve estetik olarak olumlu algı oluşturmaktadır.

Tablo 2.Yedi İklim Türkçe Öğretim B2 Seti Serbest Okuma Metinleri İle İlgili Bulgular

Metin Adı	Yer Aldığı Ünite	Bulunduğu Sayfa
Püf Noktası	Mesleğimde İlerliyorum	32
İmece	Değerlerimiz	54
Türklerde Ad Verme Geleneği	Bir Ömür Böyle Geçti	78
Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer	Mutfakta Kim Var?	98
Duyguların Dili Oya Sanatı	Tercihiniz Nedir?	116
Takma Kanatlarla Uçmayı Başardı	Neler Oluyor Hayatta?	138
Geçmişten Günümüze Meslekler	Öğrendim, Çalıştım, Başardım	158
Tanrı Misafiri	Misafir Sever Misiniz?	178

1.Ünite: Mesleğimde İlerliyorum Metin Başlığı: Püf Noktası

Metnin geçtiği “Mesleğimde İlerliyorum” adlı ünite Meslek seçme, bir işin inceliklerini bilme, üniversitede okuma, iş başvurusu, meslek gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “Püf Noktası” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk toplumunda sıklıkla kullanılan püs noktası deyimi hakkında bilgi vermiştir.

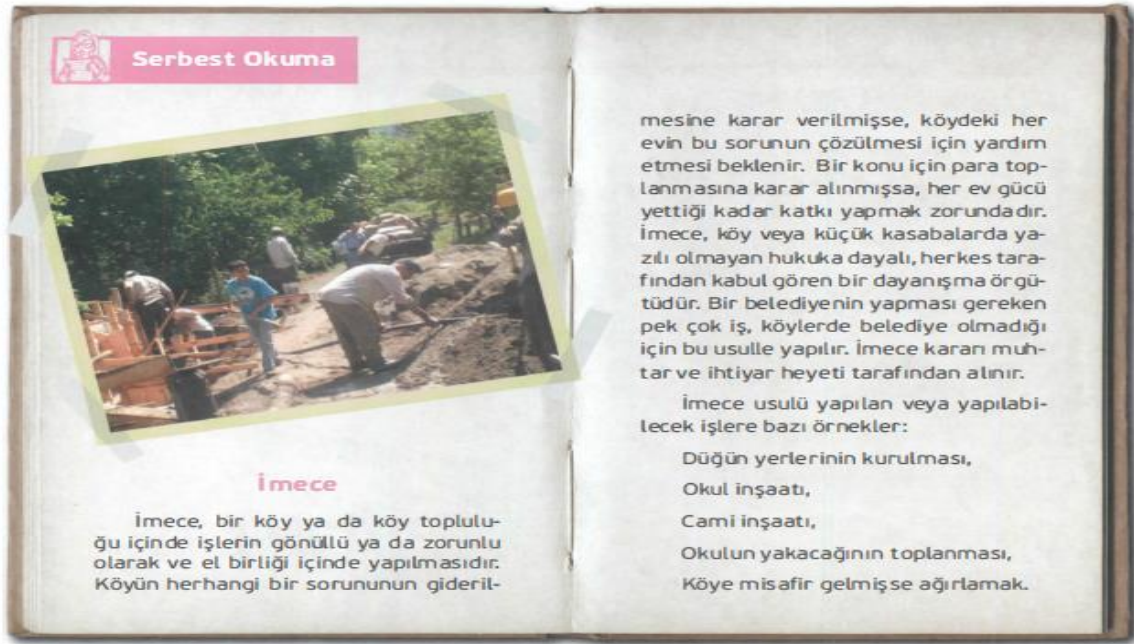
Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Metin sayfanın sol tarafından başlamıştır. Sayfanın sağ üst kısmında bir adet görsel vardır. Sola yatık bir şekilde konumlandırılmıştır. Hemen altında metin devam etmektedir.

Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik ve okunabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

Görsellerin sayfaya konumlandırılmasında ufak detaylar dışında bariz bir olumsuzluk göze çarpmamaktadır.

Metin ve görsel bütünlük açısından bakıldığında metinde anlatılanla görsel birbiri ile uyumsuz olduğu düşünülmektedir. Metinde bahsedilen püs noktası deyimini anlatmak için çömlek ustası örnek verilmiştir. Ancak görselde bakır işçiliği yapan bir ustanın görseline yer verilmiştir. Bu yönü ile kavramın zihinde doğru kodlanmasına engel olabilir.

2.Ünite: Değerlerimiz Metin Başlığı: İmece

Metnin geçtiği “Değerlerimiz” adlı ünite aile ilişkileri kurma, arkadaşlık terimlerini bilme, komşuluk terimlerini bilme, evlilik, düğün gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “İmece” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk toplumunda genellikle köy ve kasabalarda halkın ortak sorunlarını veya komşularının işlerini hep bir elden yapma esasına dayanan imece usulü hakkında bilgi verilmiştir.

Metnin zemininde eski, orta kısımdan iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Sol üst kısmında köylülerin hep birlikte iş yaptığı bir fotoğraf verilmiştir.

Görsel işlevsel bakımdan tanımlayıcıdır. Metinde geçen imece kavramını zihinde canlanması ve daha kalıcı hale getirilmesi için kullanılmıştır. Metinle görsel bütünlüğü olarak birbiri ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Metinde köylülerin köye ait bir iş hep birlikte yapma veya komşularına yardım etme olarak anlatılan imece kavramı görselde doğrudan örnek teşkil edecek şekilde verilmiştir. Fotoğrafta genci, yaşlısı, çocuğu büyüğü hepsi bir iş yapmaktadır. Bu detaylar da imece kavramının anlaşılması açısından önemlidir.

Görselin sayfaya göre konumlandırılmasında bariz bir hata yoktur. Sola yatık olarak verilmiştir. Asimetrik denge oluşturularak dikkat çekme amaçlandığı düşünülmektedir.

Metin ve görsel bütünselliği olarak uyumludur. Ancak TTKB'nin "Renkler net, canlı ve yüksek çözünürlüklü kullanılmalıdır." hususu açısından bakıldığında çözünürlüğünün düşük olduğu görülmektedir.

3.Ünite: Bir Ömür Böyle Geçti Metin Başlığı: Türk Ad Verme Geleneği

Metnin geçtiği "Bir Ömür Böyle Geçti" adlı ünite organları tanıma, yaşlılarla ve hayatla ilgili terimleri kullanma, gençlik, hamilelik, yaşlılık, mezuniyet gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan "Türk Ad Verme Geleneği" adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde günümüz Türk toplumunda ve geçmişteki Türk toplumunda dünyaya gelen çocuğa ad koyma geleneği hakkında bilgi verilmiştir.

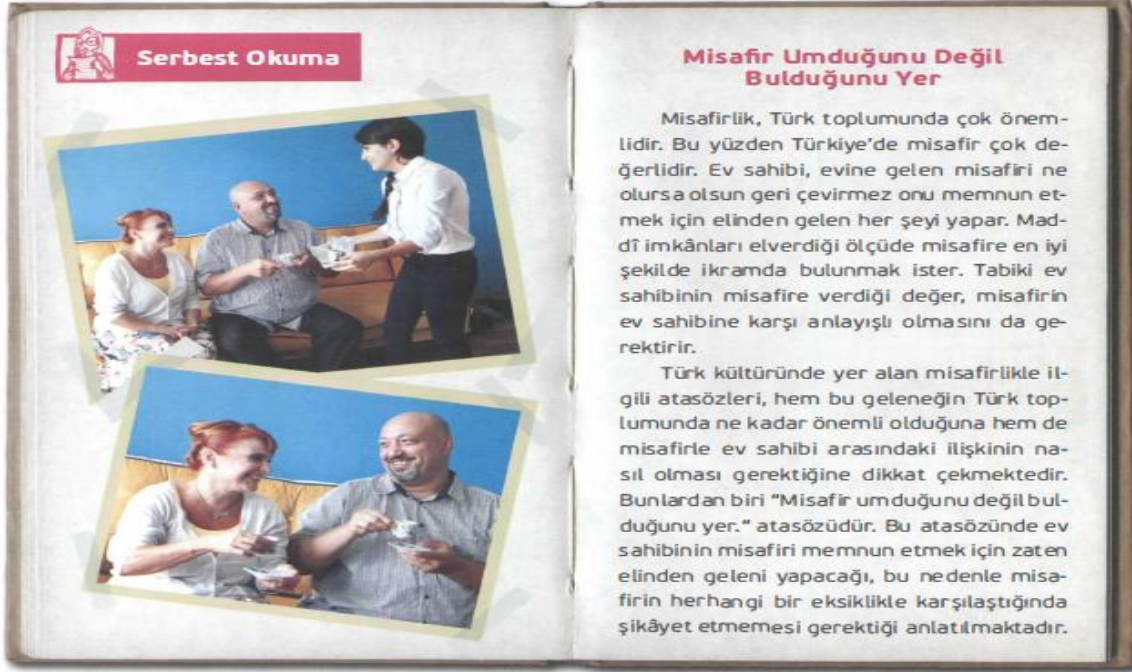
Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Sol üst kısmında kucağında bebeğini tutan bir baba fotoğrafı olarak verilmiştir.

Görsel işlevsel bakımdan kısmen açıklayıcıdır. Çünkü hem metin görsel bütünlüğü olarak bakıldığında metinde ad koyma geleneği anlatılmış ama verilen görselde doğrudan alakalı bir içerik yoktur. Eski adet ile yeni adet arasında bir karşılaştırmaya gidilmiş ancak buna katkı sağlayacak bir görsel de kullanılmamıştır. Bu yönü ile metin görsel bütünlüğü tam olarak uyum sağlamadığı düşünülmektedir.

Fotoğrafın sayfaya göre konumlandırılmasında ufak hatalar göze çarpmaktadır. Sayfanın sol üstüne konumlandırılan fotoğrafın arka fonda dışarı taşmış izlenimi vermektedir. Fotoğraf biraz daha küçük verilerek veya daha az yana yatırılarak bu durum ortadan kaldırılabildi.

4.Ünite: Mutfakta Kim Var?

Metin Başlığı: Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer

Metnin geçtiği “Mutfakta Kim Var” adlı ünite yemek isimlerini tanıma, yiyecek ve içeceklerle ilgili kalıp ifadeleri bilme, misafir, yemek, ölçü gibi konuları kapsayacak niteliktedir. Ünitenin sonunda bulunan “Misafir Umduğunu Değil Bulduğunu Yer” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk toplumunda misafir ve misafir kavramının önemi hakkında bilgi vermiştir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Defterin sağ tarafında metin sol tarafında görsellere yer verilmiştir. Sayfa rengi olarak saman kağıdını andıran bir renk seçilmiştir. Bu yönüyle algılanabilirlik ve okunabilirlik açısından olumsuz bir durum yoktur.

İşlevi açısından bakıldığında görsel türü olarak açıklayıcı görsel kullanıldığı söylenebilir. Açıklayıcı görsel, basit açıklamanın dışında öğrenende etki bırakmayı amaçlar. Görseller misafir kavramının zihinde daha kalıcı olmaktadır.

Görsel ve metin uyumu TTKB'nin “Görsellerde kullanılan öğeler konuya, gerçeğe ve güncelliğe uygun olarak konumlandırılmalıdır.” Hususu ile incelendiğinde birbiri ile örtüştüğü ile görülmektedir. Metinde anlatılanlarla görselde yer verilen örtüştüğü için görsel bütünlük sağlanmıştır.

Görsellerde sıcak ve soğuk renkler birlikte kullanılmıştır. Bunun dikkat çekiciliği sağlama açısından bu şekilde kullanıldığı düşünülmektedir. Görseller sayfaya göre asimetrik denge ile konumlandırılmıştır. Estetik olarak olumsuz bir izlenim vermemektedir.

5.Ünite: Tercihiniz Nedir?

Metin Başlığı: Duyguların Dili Oya Sanatı

Metnin geçtiği "Tercihiniz Nedir" adlı ünite şehir hayatı ile ilgili terim ve ifadeler, meslek ve uzmanlıkla ilgili terim ve ifadeler, sanatla ilgili terim ve ifadeler, yaşam, şehir, köy, çalışmak gibi konuları kapsamaktadır. Ünitinin sonunda bulunan "Duyguların Dili Oya Sanatı" adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk kadınlarının duygularını oya sanatı ile ifade etme biçiminden, hangi oya modelinin hangi duyguyu yansıttığından, farklı duygu durumlarında farklı oyaları takarak duygularını ifade ediş biçimlerinden bahsetmektedir.

Metnin zemininde eski, orta kısımdan iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Metin sayfanın sol tarafından başlamaktadır. Sayfanın sağ tarafında da devam etmektedir. Sağ taraftaki sayfanın sağ üst köşesinde küçük bir görsele yer verilmiştir.

İşlevi açısından bakıldığında görsel türü olarak tanımlayıcı görsel kullanıldığı söylenebilir. Oya kavramını zihinde canlandırmak amaçlanmıştır.

Görselin sayfaya göre konumuna bakıldığında bulunduğu yer itibari ile uygun ancak yön olarak estetik durmadığı düşünülmektedir. Çünkü metinden boşluk bırakılarak köşeye kare görselin düz olarak yerleştirilmesi için yer ayrılmış ancak görsel oraya sola yatık yerleştirilmiştir. TTKB'nin "Görseller sayfa düzenine uygun şekilde yerleştirilmelidir." Hususuna uygun düşmediği düşünülmektedir.

Metin ve görselin içerik olarak bütünlüğü birbiri ile örtüşmektedir. Metinde kadınların oya örmesi ve işleme yapması anlatılmış ve görselde de bir kadının elindeki oya fotoğrafı olarak verilmiştir.

6.Ünite: Neler Oluyor Hayatta?

Metin Başlığı: Takma Kanatlarıyla Uçmayı Başardı - Okyanusu Kas Gücüyle Geçti - Kutup Çizgisini Bisikletle Geçti

Metnin geçtiği "Neler Oluyor Hayatta" adlı ünite görgü kurallarını bilme, işaret kurallarını okuyabilme, dinlediği ya da okuduğu bir öyküyü başkasına anlatabilme, hava durumu, tahmin gibi konuları kapsamaktadır. Ünitenin sonunda bulunan "Takma Kanatlarıyla Uçmayı Başardı, Okyanusu Kas Gücüyle Geçti, Kutup Çizgisini Bisikletle Geçti" adlı serbest okuma metinleri de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Birinci metinde Hezarfen Ahmet Çelebi'nin Galata Kulesi'nden uçuş denemesi anlatılmaktadır. İkinci metinde Atlas, Pasifik ve Hint Okyanusunu kürek çekerek kas gücü ile geçen Erden Eruç'u anlatılmaktadır. Üçüncü metinde ise Kutup Yıldızını pedal çevirerek geçen Gürkan Genç hakkında bilgi vermektedir.

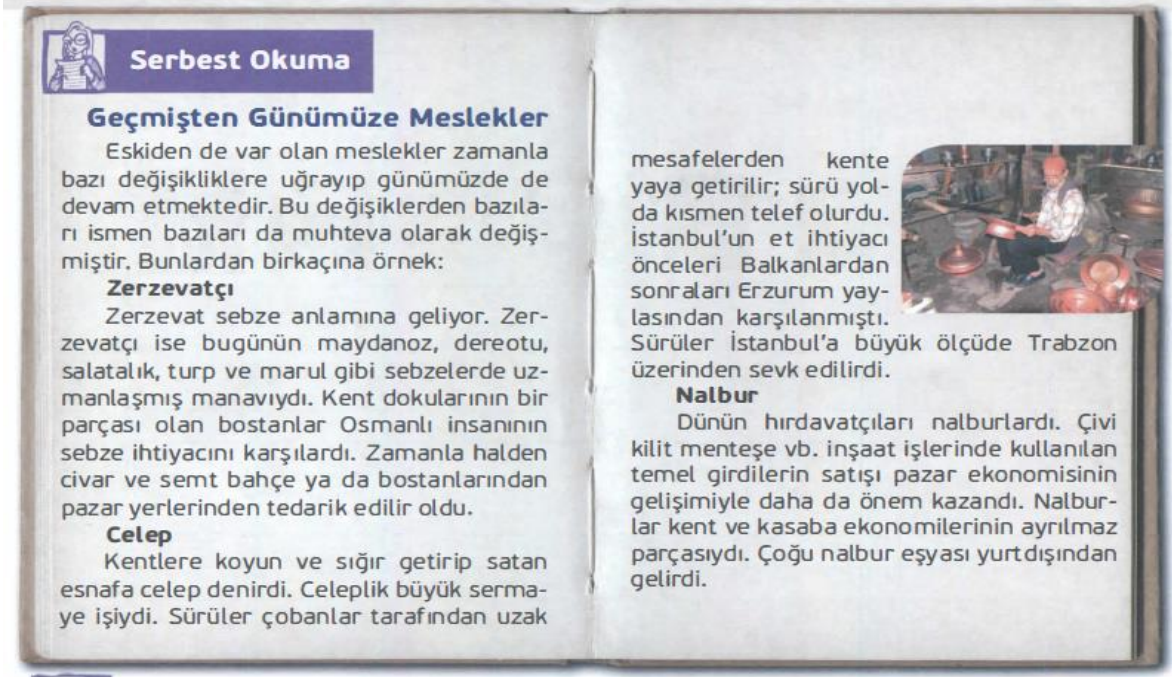
Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Metin sayfanın sol tarafından başlamaktadır. Hemen altında bir tane illüstrasyona yer verilmiştir. Diğer sayfa görsel ile başlamış hemen altında metin yerilmiş, metin sorunda yine görsel eklenmiş ve tekrardan metin verilmiştir.

İşlevi açısından bakıldığında görsel türü olarak tanımlayıcı görsel kullanıldığı söylenebilir.

Görselin sayfaya göre konumuna bakıldığında uygun olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda görsel büyüklüğü de sayfaya ve metne göre kıyasla uygundur.

Birinci metin ile görselin bütünlüğü tam olarak sağlanmış denilemez. Çünkü metinde Galata Kulesi, Üsküdar gibi mekanlardan bahsediyor ancak çizimde bunların hiçbirinin olmadığı görülmektedir. İkinci metin görselin bütünlüğü uygun olduğu düşünülmektedir. Metinde anlatılan resmedilmiştir. Üçüncü metin görsel bütünlüğü metin ile uyumsuzdur. Metinde kutup çizgisini bisikletle geçen Türk gencinden bahsediyor ama görselde çöle benzer bir ortamda bisiklet süren bir kahraman resmedilmiştir. Bu açılardan görsel bütünlük sağlamadığı görülmektedir.

7.Ünite: Öğrendim, Çalıştım, Başardım Metin Başlığı: Geçmişten Günümüze Meslekler

Metnin geçtiği “Öğrendim, Çalıştım, Başardım” adlı ünite eğitim, eğitim hayatı ile ilgili kalıp ifadeler, başarı, çalışmak gibi konuları kapsamaktadır. Ünitenin sonunda bulunan “Geçmişten Günümüze Meslekler” adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk toplumunda geçmişte bulunan ve bugün şekil değiştirerek hâlâ devam eden meslekler hakkında bilgi verilmiştir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Metin sayfanın sol tarafından başlamaktadır. Sayfanın sağ tarafında da devam etmektedir. Sağ taraftaki sayfanın sağ üst köşesinde küçük bir görsele yer verilmiştir. Görsel işlev bakımında kısmen açıklayıcı diyebiliriz.

Metin ile görselin bütünlüğüne bakıldığında metnin hiçbir yerinde bakır ustalığı ile ilgili bir şey anlatılmamıştır. Ama görsele baktığımızda Bakır işçiliği yapan bir ustanın fotoğrafı yer almaktadır. Bu yönü ile görsel ile metin birbiri le bütünlük içinde değildir.

TTKB'nin "Görseller sayfa düzenine uygun şekilde yerleştirilmelidir." husuna göre görselin konumuna baktığımızda görselin sayfaya uygun bir şekilde konumlandırılmadığı görülmektedir. Sağdaki sayfanın sağ üst kısmına yerleştirilen görsel zemin olarak verilen defter arka planının dışına çıktığı görülmektedir. Görsel daha küçük verilerek bu olumsuz durum ortadan kaldırılabilirdi.

8.Ünite: Misafir Sever Misin? Metin Başlığı: Tanrı Misafiri

Metnin geçtiği "Öğrendim, Çalıştım, Başardım" adlı ünite samimi ortamlarda söylenen söz kalıplarını bilme, Türkiye'de iş yeri açabilme, ziyaretçi, konuk, iş yeri, esnaf gibi konuları kapsamaktadır. Ünitenin sonunda bulunan "Tanrı Misafiri" adlı serbest okuma metni de bahsi geçen üniteyi destekler niteliktedir. Metinde Türk toplumunun misafirperverliğinden, misafire verdiği önemden bahsetmektedir.

Metnin zemininde eski, orta kısmından iki yana açık bir defter kullanılmıştır. Metin sayfanın sol tarafından başlamaktadır. Sayfanın sağ tarafında da devam etmektedir. Sağ tarafın alt kısmında görsele yer verilmiştir.

Görsel işlev bakımında açıklayıcı olduğunu söyleyebiliriz. Görselde evin kapısında duran ve içeriye konuğunu davet eden bir kadın olduğu görülmektedir.

TTKB'nin "Görseller sayfa düzenine uygun şekilde yerleştirilmelidir." husuna göre görselin konumuna baktığımızda görselin sayfaya uygun bir şekilde konumlandırılmadığı görülmektedir. Sağa yatık olarak verilen görsel arka zemine göre olumsuz bir görüntüye sebebiyet vermektedir. Zemin olarak kullanılan defterin orta ve dış kısmına taşmış görüntüsü hakimdir.

Metin ve görselin içerik olarak bütünlüğü birbirini ile örtüşmektedir. Metinde Türk milletinin misafir sevgisinden, ikram etmeyi sevmesinden, misafire karşı güzel davranışlarından bahsetmektedir. Görsel de bu doğrultuda anlatılmak isteneni vermeye çalışmıştır. Görselde, kapıda misafirlerini güler yüz ile karşılayan ve içeriye davet eden bir kadının fotoğrafı vardır. Bu yönüyle metinde anlatılanı yansıtmıştır.

Görselde renk seçimine bakıldığında ağırlıklı olarak beyaz göze çarpmaktadır. Metinde Türklerin misafirperverliğinden, güzel davranışlarından bahsediyor. Konuya daha uyumlu olması açısından daha sıcak ve canlı renkler kullanılarak metin le görsel rengi daha uyumlu olması sağlanabilirdi.

4. Tartışma ve Sonuç

Görsel öğeler, metindeki yazılı anlatımı destekleyen, içeriğinin anlaşılmasını kolaylaştıran, okuyucuyu görsel olarak düşündüren metin içerisindeki resim, grafik, diyagram, tablo, harita, ağ çizelgeleri vb. unsurlardan oluşur (Şahin 2014). Resimlerin, içeriği kavramaya yardımcı olma, dikkati çekme, motive etme, soyut ve karmaşık kavramları açıklama gibi işlevleri yerine getirir. Görsel öğeler yoğunlaştırılmış bilgi içermeleri nedeniyle kolayca yorumlanır, hatırlamayı kolaylaştırır, ilgi ve dikkat çeker. Ayrıca iletişim sürecini güçlendirmek için tablolar, grafikler ve görseller gibi birçok araç kullanılabilir (Wrigh, 1980 Akt. Şahin 2014).

Resimlemeler, metnin (bilginin) kavranmasına yardımcı ve dersin sevilmesinde etkili olmalıdır. Resimlemelerin (illüstrasyon) özelliği işlevselliğidir. Konunun-bilginin anlatımı esastır. Ders kitaplarında kullanılan resimlemelerde metin-resim ilişkisine önem verilmesi gerekmektedir. Kitap resimlemeleri, haritalar, grafikler, tablolar ve diyagramlar, öğrenmeyi kolaylaştırıcı görsel elemanlardır. Bu elemanlar anlatan değil, gösterendir. Sözel olanın, görsel yolla anlatımıdır. Bu nedenle görsellik, bilginin kalıcı olması ve çocuğa estetik bilincin yerleştirilmesi açısından önemlidir. Görsel ve estetik eğitim kavramları, ders kitaplarına uygulandığında; kitaplar, bilginin estetik ve sanatsal değerlerle birleştiği iletişim araçları olacaktır. (Kaptan ve Kaptan 2005)

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitaplarında kültür boyutu dil öğretiminin derin yapısını ortaya koyar. Avrupa Ortak Diller Başvuru Metni'ne göre dil öğretim seviyeleri A1, A2, B1, B2, C1, C2 olarak belirlenmiştir. Bu seviyelerden C1 ve C2 ileri seviyedeki bir dil öğretim durumunu ortaya koyar. (Gün ve diğerleri 2015). Serbest okuma metinlerinde de dil öğrencilerine hedef dilin kültürel öğelerine yer verildiği görülmüştür. Bu hususta kültür aktarımının belirli oranda olması önem arz etmektedir.

Ders kitapları ister ana dili öğretmen amacıyla hazırlanmış olsun isterse yabancılarla Türkçe öğretmen amacıyla hazırlanmış olsun öğretmek istediği kavramı, vermek istediği mesajı güçlendirmek için, tablo, grafik ve görsel gibi birçok araçtan faydalanır.

Kitaplarda verilen görsellerle metinler birbiri ile tutarlı olması, içeriği destekler nitelikte olması, öğrencilerin dikkatini çekmesi, okumayı ve öğrenilenlerin zihinde yapılandırılmasını kolaylaştırır. Görsel öğelerin sayfa içerisine etkili olarak yerleştirilmesi de verilmek istenen mesajın tasarımı açısından önemlidir.

Serbest okuma kavramı çerçevesinde tanımlanırsa; “bir sembol sistemiyle yazılmış bir metni okuyarak bilgi edinme veya hoşça vakit geçirme, bunun sonucunda da yeni kitaplar okuma isteği duyma”dır. (Savaş, 2006, s.59 akt. Okur 2007).“Öğrencilerin boş zamanlarını doldurmak için yaptıkları okumalar” (Öz, 2001,s.203 akt. Okur 2007) şeklinde tanımlanan serbest okuma Türkçe öğretim ders kitaplarında ünite sonunda isteğe bağlı okunacak serbest okuma metinleri olarak verilmiştir. Diğer setlere (Hitit Yabancılar Türkçe Öğretim Seti, İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretim seti) baktığımızda serbest okuma metni başlığı altında metinler bulunmadığı görülmüştür.

Literatür taraması yapıldığında ders kitaplarındaki serbest okuma metinlerinin niteliği, görsel bütünlüğü vb. konularda çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Bu çalışma da serbest okuma metinleri ile ilgili yapılan ilk çalışmalardan biridir.

Türkçe öğretim setlerindeki görsel öğelerin çok dikkatli hazırlanması gerekmektedir. Dil öğretimi yalnızca dört temel beceriden öğretimi ile yapılmamaktadır. Kültür öğretimi de dil öğretiminde güçlü bir etkidir. Ders kitaplarındaki metinler de kültürler arası etkileşimi sağlayan önemli bir araçtır ve kültürler arası bildirişimi sağlama açısından önemlidir. Metinlerde seçilen görseller de kültür öğretimine katkı sağlayacak

nitelikte olmalıdır. Dil öğrencisi metni okuduğunda görsellerin de katkısı ile konuyu ve hedef dil kültürünü zihninde kalıcı hale getirecektir.

İncelenen Yunus Emre Enstitüsü'nün Türkçe Öğretimi B1 setinde içerik ve anlam olarak metinlerdeki görsellerle serbest okuma metinleri arasında genel olarak bir bütünlüğün olduğu tespit edilmiştir. Ancak üçüncü ve dördüncü üniteadaki serbest okuma metinlerinde kısmen de olsa görsellerle metinler arasında ilişki olmadığı anlaşılmıştır. Bu ünitelerde, görsellerin serbest okuma metinlerinin anlaşılmasına hizmet edecek şekilde oluşturulmadıkları, öğrencilerin görselle metin arasında ilişki kurmalarının güç oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

İncelenen eserin B2 düzeyinde de içerik ve anlam olarak metinlerdeki görsellerle serbest okuma metinleri arasında genel olarak bir bütünlüğün olduğu tespit edilmiştir. Ancak birinci, ikinci, yedinci ve kısmen de olsa altıncı ünitenin sonunda yer alan serbest okuma metinleri ile görseller arasında ilişki olmadığı anlaşılmıştır.

Metinler ile görsellerin konum olarak ilişkilerinin incelenmesi sonucunda B1 düzeyin ikinci ve altıncı üniteadaki serbest okuma metinleri dışındaki diğer ünitelerde görsellerin metinlerin anlamlandırılmasına olumlu yönde katkı sundukları görülmüştür. B2 düzeyinde ise üçüncü, beşinci, yedinci ve sekizinci ünitelerin sonundaki serbest okuma metinlerini görsel konumlandırılmasında hatalar olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra metinde kullanılan yazı renkleri ile metin için seçilen fon renklerinin uyumlu oluşları metnin anlamlandırılmasına olumlu etki sağlamaktadır.

Yedi İklim Türkçe Öğretim B1-B2 Seti'ndeki serbest okuma metinleriyle görsellerin bütünselliğinin incelenmeye çalışıldığı bu çalışmada genel olarak ünitelerdeki serbest okuma metinleriyle görsellerin ilişkili oldukları ve birbirlerini destekledikleri sonucuna ulaşılmış, seçilen renkler açısından bakıldığında ise birçok metinde sıcak ve soğuk renklerin birlikte kullanıldığı görülmüştür. Ancak renklerin psikolojiye etkileri düşünüldüğünde soğuk renklerin insan psikolojisi üzerindeki olumsuz etkisinden dolayı sıcak renklerin daha fazla kullanılması gerektiği söylenebilir.

Bu sonuçlara göre alanda çalışma yapacak olan araştırmacılara ve Türkçe öğretim setlerinin hazırlanışı ile ilgili olan uzmanlara yapılabilecek olan öneriler şunlardır:

- Yabancılara Türkçe öğretiminde temel kaynak olan Türkçe öğretim setlerindeki okuma metinler ve serbest okuma metinlerinin görsel bütünlüğü ile ilgili çalışmanın çok az olması nedeni ile bu alanda çalışmalar yapılmalıdır.
- Serbest okuma metinlerinin Türkçe öğretimindeki işlevleri ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.
- Metnin konusu ile ilgili olmayan görseller anlamlandırma açısından katkı sağlamayacağı için setlerde yer alan görseller daha anlamlı seçilmelidir.
- Görsellerin dil öğrencilerinde estetik zevk uyandırması açısından çözümlülüğü daha yüksek görsellere yer yerilmelidir.
- Yabancılara Türkçe öğretim kitaplarının nasıl hazırlanacağına dair net bir ölçek olmadığı için bu hususla ilgili ölçek geliştirme çalışması yapılmalıdır.

- Yabancı dil eğitiminde temel ilkelerden olan kültür aktarımı ilkesi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin de temel yapı taşı durumundadır. Bu kapsamda serbest okuma metinlerindeki görsellerin kültürel uyumu da incelenebilir.

KAYNAKLAR

Batur, Z. & Gülerler, S. (2013). Rengin Sosyokültürel Yansımaları ve Okuduğunu Anlamaya Etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies* 6(7), 205-215

Batur, Z. (2010). Ana dili öğretiminde gösterge biliminin yeri: ana dili ders kitaplarındaki sözel metinlerle görsel metinleri bütünselliğinin analizi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 174-200.

Bekleyen, N. (Ed.). (2015). *Dil öğretimi*. Pegem Akademi.

Bölükbaş, F., & Keskin, F. (2010). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi/The Function of Texts in Transferring of Culture in Teaching Turkish as a Foreign Language. *TURKISH STUDIES-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5, 4.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). Bilimsel araştırma yöntemleri. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-342.

Demirel, Ö. (2012). *Yabancı dil öğretimi: dil pasaportu dil biyografisi dil dosyası*. PegemA Yayıncılık.

Erdem, M. D., Gün, M., Şengül, M., & Şimşek, R. (2015). Yabancılarla Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca diller için Avrupa ortak başvuru metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(3), 455-476.

Erdem, M. D., Gün, M., Karateke, B. (2015). İleri Seviye İçin Hazırlanan İstanbul Yabancılarla Türkçe Öğretim Setinin Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. *International Journal of Language Academy*, 8/17

Güneş, F. (2014). Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-416.

Güneş, F. (2013). Türkçe öğretiminde metin seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 1-12.

<https://ttkb.meb.gov.tr/www/ders-kitaplarinin-incelenmesi/dosya/32> (27.12.2018)

Kaptan, A. Y., & Kaptan, S. (2005). Ders kitaplarındaki tasarım sorunları ve öğrencilerin öğrenme düzeyine etkisi. *19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 59-66.

Kılıç, F., Erdem, M. D., Gün, M. veÇaydaş, A. (2015). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 Ve Lale Türkçe Ders Kitabı 1'de Çokluk Ekinin Kullanım Özellikleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Journal of EducationalScience*, 2(2), 56-65.

Okur, A. (2007). Serbest okuma etkinliğinin sözcük hazinesi ve kavram gelişimine etkisi. *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.

Oymak, R. (2018). Türkçe Öğretiminde Göstergebilim Dayanaklı Görsel Anlama ve Anlatma Becerisi Eğitimi. *International Journal of Languages' EducationandTeaching*. 6(2), 326-342.

Özbay, M. (2009). Anlama teknikleri I: Okuma eğitimi. *Ankara: Öncü Kitap*.

Sanalan, V. A., Sülün, A. ve Çoban, T. A. (2007). Görsel okuryazarlık. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 33-47.

Şahin, M. (2014). Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Görsel Tasarım İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 31-46.

Şeref, İ. veYılmaz, İ. (2013). Gökkuşığı Türkçe Öğretim Seti'ndeki Okuma Metinleri İle Görsellerin Bütünselliği. *Journal of International SocialResearch*, 6(27).

Ünal, F., & Şimşek, A. (2000). Eğitim amaçlı yazılı iletilerin tasarımı. *Kurgu Dergisi*, 9, 211-223

Yıldız, Ü. (2015). Perceptions Of StudentsAndTeachersAboutThe Language SkillsInTheContext Of TeachingTurkish As A Foreign Language-Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Becerilerine Yönelik Öğrenci Ve Öğretmen Görüşleri. *International Journal of Languages' EducationandTeaching*, 3(5), 429-443